



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Corpus Juris Canonici**

**Gregor <XIII., Papst>**

**Coloniae Munatianæ, 1665**

De Temporibus Ordinationum, Et Qualitate Ordinandorum. Titulus IX.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

castris, villis, & munitionibus regni prædicti, cum omnibus suis recipere, ac ejus dispositioni, ordinationi, & mandatis universaliter singuli, & singulariter universi per omnia, & in omnibus intendere absque difficultate qualibet procuretis: impendentes sibi contra quoslibet repugnantem, ac etiam violenter consilium, auxilium, & favorem: quod relictibus, proventibus, omnibusque præfati regni juribus sine diminutione aliqua plenarie respondendo: ut de illis dicto Regi, secundum quod suam decet excellentiam, sibi ac suis & præfati regni necessitatibus pro tempore, ac negotiorum emergentium qualitate, valeat providere. Alioquin venerabilibus fratribus nostris Bracarensi a Archiepiscopo, & Episcopo Colimbrensi, damus nostris literis in præceptis h: ut vos ad id monitione præmissa per censuram ecclesiasticam appellatione remota, compellant.

Per hoc autem non intendimus memorato Regi, vel ipsius legitimo filio (si quem habuerit) prædictum regnum adimere: sed potius sibi & eidem regno destructioni exposito, ac vobis ipsis in vita ipsius Regis e per sollicitudinem & providentiam comitis consulere supra dicti.

CAP. III.

*Episcopus à paganis, vel à schismaticis capto, non Archiepiscopus, sed capitulum administrat: nisi Papa quàm vis hoc fieri poterit, super hoc per capitulum consulendus aliter ordinaret. Ioan. And.*

Bonifacius VIII.

**S**I Episcopus à paganis d aut schismaticis capiatur: non Archiepiscopus, sed capitulum, ac si sedes per mortem vacaret illius, in spiritualibus & temporalibus ministrare debet: donec eum libertati restitui, vel per sedem Apostolicam (cujus interest ecclesiarum providere necessitatibus) super hoc per ipsum capitulum quàm citò commodè poterit consulendam, aliud contigerit ordinari.

CAP. IV.

*Ecclesia cathedrali vacante, solus Papa visitatorem deputat, nisi Archiepiscopus propter negligentiam, vel doloſam capituli administrationem cum cause cognitione deputaret, hoc dicit Dominus.*

Idem.

**E**cclēſiæ e cathedrali vacanti visitator ab alio, quàm à Rom. f Pontifice deputari non potest: Nisi fortè capitulum in spiritualibus & temporalibus negligenter, aut perperam administret. Tunc enim Archiepiscopus ob negligentiam vel malitiam capituli (eo vocato, causaque super hoc cognitione præmissa) visitatorem, seu administratorem eidem ecclesiæ licitè poterit deputare.

*Visitator ecclesiæ vacantis ab inferiore à Papa deputatus, temporalia & spiritualia administrat: excepta beneficiorum collatione ad Episcopum pertinente, h. d. Dom.*

Hujusmodi quoque visitator, quamquam spiritualium & temporalium administrationem legitimam censeatur habere, beneficia tamen, quæ ad collationem pertinent Episcopi, conferre non potest, si ab alio, quàm à Romano Pontifice fuerit deputatus.

DE TEMPORIBVS ORDINATIONVM, ET QUALITATE ORDINANDORVM.

TITVLVS IX.

CAP. I.

*Episcopus Italiae ultramontanum non ordinet, nisi de speciali*

a De his episcopatus vid. lo. Vasaum in Annalibus Hispanie c. 26. b al. ita: in mandatu. c al. ejusdem. d Sacramentum rerum scriptores paganos vacant omnes idolorum cultores. e Vid. Marianum Soranum tract. de visitatione. f Vid. supra de offic. leg. quod translationem Dominicus.

*licentia Papa, vel per patentes literas Episcopi sui, continentem istam causam quare nolit vel non possit illum ordinare: si sciam fuerit, ordinans punietur pena condigna, & ordinatus nullus suspensus: ita quod etiam à penitentiarum Papa, sine ipsius specialis licentia absolvi non poterit. Ioan. And.*

Clemens IV.

**S**æpè contingit, quòd nonnulli clerici vinculo excommunicationis adstricti, aut apostata, seu irregulares, vel aliàs ordinum sacrorum susceptione indigni, suam patriam, in qua de his habetur notitia fugientes, se in remotis partibus faciunt ad hujusmodi ordines promovendi. Nos igitur volentes animarum ipsorum periculis obviare, statuimus, ut nullus Episcoporum Italiae de cætero aliquem ultramontanum clericum ordinare præsumat, nisi à nobis specialem licentiam habeat, vel ab Episcopo, de cujus diocesi traxit originem ordinandus, vel in cujus diocesi beneficiarius existit a, per cuius patentes literas causam rationabilem continentes, quare ipsum nolit, aut nequeat ordinare. Eos vero, quocumque præmissa contigerit ordinari, manere volumus, ut que spe dispensationis, super hoc à sede Apostolica obtinenda, suspensos, ac ordinantes penitentia condigne puniri. Omnibus nostris penitentiaris inhibentes auctoritate, ne absque licentia nostra speciali cum taliter ordinatis dispensent, vel suas eis tradant literas, per quas eorum ipsis debeat dispensari.

CAP. II.

*Qui scienter ordinaverit clericum alienum, per annum à collatione ordinum suus suspensus: & postquam suspensus fuerit missa, poterunt subditi sine ipsorum licentia a vicario Episcopi ordinari. Ioan. And.*

Gregorius X. in generali concilio Lugdunensi.

**E**os, qui b clericos parocciæ alienæ absque superioris ordinandorum licentia suaverit, seu affectata ignorantia, vel quocumque alio figmento quorsu præsumpserint ordinare, per annum à collatione ordinum decernimus esse suspensos. His quæ jura statunt contra taliter ordinatos in suo robore duraturis. Clericis quoque, parocciæ taliter suspensorum, postquam eorum suspensio fuerit manifesta, absque ipsorum etiam licentia non rrim recipiendi ordines ab aliis vicinis Episcopis, aliter tamen canonicè, liberam concedimus facultatem. c

CAP. III.

*Episcopus originis, domicilii, vel ecclesiastici beneficii omnes dativas ad ordines dare potest, inferiori: præter missam privilegio: nec officiales Episcoporum, sed ii, qui habent amplexum spirituum, illis bene concedunt.*

Bonifacius VIII.

**C**um nullus d clericum parocciæ alienæ, præter superioris ipsius licentiam, debeat ordinare, superior intelligitur in hoc casu Episcopus, de cujus diocesi est, qui ad ordines promovendi desiderat oriundus, seu in cujus diocesi beneficium obtinet ecclesiasticum, seu habet (licet alibi natus fuerit) domicilium in eadem. Interiores quoque prælati, religiosi vel alii, nisi eis eorundem suorum clericos, aut subditos, possint à quo voluerint, Episcopo facere ordinari, à sede Apost. specialiter sit indultum, vel officiales Episcopi (cum ad hoc se ipsius officium non extendat) hujusmodi nequeunt licentiam impartiri. Episcopo autem in remotis agente, ipsius in spiritualibus vicarius generalis, vel (sede vacante) capitulum seu is, ad quem tunc temporis administratio spiritualium noſcitur pertinere, dare possunt licentiam ordinandi.

a Al. extitit. b Vide concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 1. c al. possessorem. d Vide conc. Trid. sess. 7. de reform. ca. 10. & sess. 23. de reform. c. 10. Possunt



Possunt Episcopi ordinare priores prioratum non exemptorum, & ipsorum sacros, quamvis morantur in illis: licet inde non fuerint oriundi. Ioan. And.

Religiosi verò à suis superioribus in non exemptis prioratibus deputati priores, & eorum socii, possunt à locorum diocesanis quamdiu morantur in ipsis prioratibus ordinari licite, licet non sint de eorum a diocesis oriundi.

CAP. IV.

Episcopus, seu abbas inferior, primam tonsuram infanti non confert, nisi religionem intret: nec homini illiterato, nec homini alterius diocesis, absq. sui prelati licentia: nec etiam conjugato, nisi religionem intret, aut ad sacros promotus legitime: alias contra faciens puniatur, ut hic. b. d. Zen.

Idem.

Nillus b. Episcopus, vel quivis alius, infanti (nisi forte religionem intraret) seu illiterato, sed nec abque sui superioris licentia homini diocesis alienæ, clericalem praesumat conferre tonsuram: nec etiam conjugato, nisi volenti religionem intrare, aut ad sacros ordines promoveri: prout est sacris canonibus definitum. Qui verò contra fecerit (ut in eo, in quo peccaverit puniatur) per unum annum à collatione clericalis tonsuræ duntaxat noverit se suspensum.

DE AETATE ET QUALITATE, & ordine præficientorum.

TITVLVS X.

CAP. I.

Episcopus dispensat cum maiore xx. annis in dignitatibus & personatibus non curatis, si aliud non obstat. b. d. Dominicus.

Bonifacius octavus.

Permittimus, ut Episcopi cum iis, qui xx. annum compleverint, quod dignitates vel personatus, quibus animarum cura non imminet, valeant obtinere, possint (si e aliud non obstat canonicum) liberè dispensare.

DE FILIIS PRESBYTERORUM, & aliis illegitimè natis.

TITVLVS XI.

CAP. I.

Cum illegitimè nati dispensant Episcopi in minoribus ordinibus, & beneficio sine cura: dummodo sit tale in quo alias dispensare possint: in alio dispensatio Papa requiritur. Ioan. And.

Bonifacius octavus.

IS, qui defectum patitur à natalium, ex dispensatione Episcopi licite potest (si ei aliud canonicum non obstat) ad ordines promoveri minores, & obtinere beneficium, cui cura non imminet animarum: dummodo sit tale super quo per ipsum Episcopum valeat dispensari: ad ordines quoque majores, vel e beneficia curam animarum habentia, super quibus nequit Episcopus dispensare, sine dispensatione sedis Apostolicæ promoveri non potest.

Si dispensatum fuerit cum aliquo, quod non obstante illo defectu possit ad curationem beneficium promoveri: prætextu illius dispensationis non poterit duo beneficia simul obtinere. Ioan. And.

a al. Ipsorum. b Vid. concilium Trident. sess. 23. de reform. cap. 4. c In manus. ita: si aliud canonicum non obstat. d al. ita: patitur in natalibus. e In aliquot antiquis codicibus. ita: vel beneficia super quibus nequit, &c. absq. illius verbi curam animarum habentia.

Ille verò, cum quo per sedem dispensatur eandem, ut (præmissis non obstante defectu) valeat ad beneficium, etiam si curam animarum habeat, promoveri: nequit prætextu dispensationis huiusmodi (quam exorbitantem à jure oportet veluti odiosam restringi) nisi unicum beneficium obtinere.

CAP. II.

Si ille, cum quo super defectu originis in curato beneficio fuerit dispensatum, eo tacito super pluralitate dispensationem obtineat, non valet dispensatio. Ioan. And.

Idem.

IS, cum quo fuit per sedem Apostolicam dispensatum, ut (non obstante defectu natalium, quem patitur) ad omnes ordines promoveri valeat, & obtinere beneficium, etiam si curam habeat animarum, dispensationem aliam (tacito de prædicto defectu) postmodum obtineat à sede præfata, ut duo aut plura beneficia similem curam habentia possit recipere, si ei aliàs canonicè conferantur, & ea simul licite retinere: talis dispensatio (cum non sit verisimile sedem ipsam cum illo prædictum patiente defectum voluisse, si hoc fuisset expressum, eidem in pluralitate beneficiorum huiusmodi dispensare) velut per surreptionem obtenta, nullius penitus est momenti.

DE DIGAMIS.

TITVLVS XII.

CAP. I.

Digamus nudatus est omni privilegio clericali, & adhibetur seculari foro: nec valet consuetudo in contrarium: & prohibetur ei sub anathemate, ne tonsuram deserat. Ioan. And.

Gregorius X. In concilio generali Lugdunen.

A Iterationis antiquæ a dubium præsentis declarationis oraculo decedentes, digamos omni privilegio clericali declaramus esse nudatos: & coercionis fori secularis additos: consuetudine contraria non obstante. Ipsis quoq. sub anathemate prohibemus deferre tonsuram, vel habitum clericalem.

DE OFFICIO VICARII.

TITVLVS XIII.

CAP. I.

Successor officialis excommunicati, excommunicatus non est, nisi in crimine damnato communicet: illa autem, que exercet, illo excommunicato manente, non valet, si jurisdictione solum ab eo recepta hoc facit. Ioan. And.

Innocentius quartus.

ROMANA ecclesia: & infra. Cum Rhemen. Archiepiscopus in officialem alicujus suffraganei sui excommunicationis sententiam ex aliqua rationabili b. causa profert: illos, qui vices ipsius gerunt, propter hoc excommunicationis vinculo non adstringit. Cum non communicent ob id officiali eidem in crimine, qui ecclesiasticæ censuræ districtione, pro eo quod suum exercent officium, non arctantur. Ea tamen, que ipsi gerendo huiusmodi vices agunt, eo taliter excommunicato manente (si jurisdictionem tantum recipiunt ab eodem) non possunt obtinere vigorem.

CAP. II.

Ex generali commissione non potest officialis inquirere, corrigere, depenere, & punire subditorum excessus. Ioan. And.

a Vid. Ancharan. consil. 224. & de multiplici poena bigamorum agit Ioan. Montaigne tractat. de bigamia q. 5. b Vid. concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 3.

